DEN ANDRÉESKA DUFVOPOSTENS ÄKTHET.

AF

GUSTAF RETZIUS.

ER, TIDSKRIFT, UTGIFVEN AF SVENSKA SÄLLSKAPET FÖR ANTROPOLOGI OCH GEOGRAFI, ÅRG. 1897, H. 4.

ANDRÉES BREFDUFVA.

Om den Andréeska dufvopostens äkthet.

Af Gustaf Retzius.

(Härtill taf. 6 och 7).

Då den dufvopost, som af norska fångstfartyget Alken i september från Spetsbergen hembragtes till Europa, hittills är det senaste meddelandet, som erhållits från den svenska aeronautiska polarexpeditionen, och då den för alla tider bör komma att förblifva ett viktigt aktstycke i dess historia, är det af betydelse, att dess autenticitet noga granskas samt att alla väsentligare omständigheter vid dess uppfångande samvetsgrant antecknas och kritiskt belysas.

Detta har blifvit en så mycket mera bjudande plikt, sedan från några håll, framför allt i utlandet, offentligen uttalats tvifvelsmål angående depeschens äkthet. Att sådana tvifvelsmål framkommit i pressen, särskildt den tyska, bör härvidlag icke tillmätas någon egentlig betydelse, men då de äfven sett dagen i en så framstående geografisk facktidskrift som *Petermanns Mitteilungen*, bör saken icke lämnas obeaktad. I ett af de senare numren af nämnda tidskrift, n:o X af band 43 (1897), sid. 248, förekommer sålunda, sedan det framhållits att många falska underrättelser om Andrée-expeditionen varit i omlopp, följande yttrande: »Zweifelhaft erscheint auch die Meldung von dem Erlegen einer Brieftaube Andrées durch das norwegische Fangschiff 'Alken'; dieselbe soll eine Depesche bei sich geführt haben mit der Meldung: 13 Juli, 12^h Mitt. 82° 2′ N. Br., 15° 5′ O. L. Gute Fahrt nach O 10° S. Alles wohl. Dies ist meine dritte Taubenpost. Andrée.» »Bis in Stockholm», tillägger tidskriften, »eine Prüfung dieser Depesche stattgefunden hat, wird auch diese Nachricht als Mystifikation anzusehen sein, denn es ist nicht erklärlich, dass Andrée in der Zeit von 2 Tagen eine Strecke von kaum 250 km. zurückgelegt haben soll.» Härtill fogas några välönsknings-

ord för expeditionen och ett framhållande af att man icke ännu behöfver misströsta om expeditionens framgång, då underrättelser icke gärna kunna ingå förrän tidigast i vinter eller nästa sommar.[1]

Hvad nu först angår det förhållandet, att ballongen icke hunnit längre under de två första dagarne än hvad i depeschen angifves, så har doktor EKHOLM vid Sällskapets för Antropologi och Geografi sammanträde den 19 november och i denna tidskrifts förra häfte lämnat en vetenskaplig utredning och förklaring däröfver. Själfva depeschen är äfven i facsimile återgifven i hans uppsats, liksom den förut varit aftryckt i Aftonbladet och i särskilda kopior utdelats vid Sällskapets för Antropologi och Geografi sammanträde den 15 oktober. Den är således i fotografiskt aftryck allmänt känd. Det gäller alltså endast att definitivt afgöra om *originaldepeschens* äkthet. Och sedan själfva brefdufvan blifvit tillgänglig för noggrann besiktning, har det äfven gällt att konstatera dess autenticitet äfvensom att söka utröna huru hon infångats.

Det mötte icke så ringa svårighet att från Hammerfest erhålla dessa aktstycken, originaldepeschen och dufvan, sända till Stockholm, oaktadt eganderätten till dem väl bör vara obestridlig. Då Aftonbladets aktiebolag på eget beråd, efter öfverenskommelse med öfveringeniör ANDRÉE, satt försöket med brefdufvorna i verket, tagit alla anordningar om hand samt gäldat omkostnaderna därför, och då den infångade dufvan i likhet med de öfriga af dess korrespondent herr STADLING och ingeniör KN. FRÆNKEL blifvit märkt »Aftonbladet, Stockholm, Andrée», såsom ännu står att läsa såväl å depeschen som dess hylsa och å dufvans fjädrar, så böra väl icke tvifvelsmål om dessa föremåls hemorts- och eganderätt kunna ifrågakomma. Äfven den med Aftonbladets namn försedda depeschhylsan borde ju således ock vara dess tillhörighet, men den har ännu icke från redaren kunnat återbekommas.

Depeschen.

Vi skola nu öfvergå till en närmare granskning af *originaldepeschen.* Den utgöres af en mycket tunn hvit pappersremsa af 78 mm. längd (höjd) och 33 mm. bredd. Å dess öfre kortsida är, såsom å afbildningen (se Ymer 1897, s. 241) synes, med typografiska typer tryckt »Från Andrées Polarexp. till *Aftonbladet, Stockholm.* Sådana pappersremsor, af just denna art, anskaffades för brefdufve-

[1] Då denna uppsats redan var nedskrifven och skulle lämnas till tryckning, anlände det följande, XI:te häftet af Petermanns Mitteilungen; här omtalas efter Aftonbladet, att depeschen blifvit pröfvad i Stockholm och bekräftats.

posten å nämnda tidnings tryckeri och försågos med tryck af just den typsort, som finnes å den återkomna depeschen. Detta intygas af kamrer ARVID SOHLMAN, som ombestyrde dessa depeschblanketters anskaffande. Under »Aftonbladet, Stockholm» finnes därjämte tryckt ett jämnt svart streck. Af sådana depeschbref, finnas i tidningens ägo ännu kvar exemplar af samma uppsättning som de af Andrée-expeditionen medförda, och dessa exemplar äro fullkomligt lika det af Alken hembragta dufvobrefvet.

Detta bref, den Andréeska depeschen, som af Alken hemförts från dess färd norr om Spetsbergen, är skrifvet med blå färg, som något liknar blåkrita. Skriften är gjord med blåpapper och stift, alltså utgörande ett direkt aftryck från blåpapperet.

Stilen är uppenbarligen ANDRÉES, och en hvar, som närmare känner hans handstil, kan härom icke komma i tvekan.

Vid Sällskapets styrelses sammanträde den 14 oktober, då depeschen här först företeddes, förklarade ock alla de närvarande ledamöterna, bland hvilka märktes frih. NORDENSKIÖLD, frih. LOWISIN, professorerna ROSÉN och MONTELIUS, förste aktuarien K. SIDENBLADH, doktor HJ. STOLPE m. fl., efter noggrann jämförelse med åtskilliga bref och andra handskrifna, med namnpåskrift försedda autentiska handlingar af ANDRÉES hand, icke något tvifvel förefinnas, att denna depesch är skrifven af ANDRÉE själf. Styrelsens protokoll innehåller ock härom följande uttalande.

»§ 5. Ordföranden framlade för Styrelsen det med dufvopost anlända brefvet af den 13 juli 1897 från öfveringeniör S. ANDRÉE till Aftonbladet. Sedan styrelseledamöterna noggrant granskat detsamma och jämfört det med andra skrifvelser af ANDRÉES hand, uttalade de enhälligt såsom sin öfvertygelse, att nämnda bref vore egenhändigt skrifvet af öfveringeniör ANDRÉE och sålunda fullt autentiskt.»

Som jag ock med full öfvertygelse deltog i detta uttalande, så vill jag här endast tillägga, att ANDRÉES namnteckning i regeln är mycket karakteristisk och att den å depeschen befintliga är typisk; särskildt må påpekas afbrottet mellan *r* och *ée*. Depeschen är tydligen skrifven ganska raskt, men ändå lugnt, icke med nervös hand. Detta framgår ännu mer genom betraktande af originalet än de otografiska aftrycken, å hvilka skriftens finare streck framstå hårdare, gröfre och skrofligare än å originalet, hvars skrift, att döma af de iktigt placerade antryckningarna å bokstäfverna, är nedskrifven med änslig, men säker hand. På somliga ställen har färgen äfven igit något starkare än å andra. Detta gäller särskildt *3* i »d. 13 uli», *k* i kl. 12, orden *Lat., Long.*, *god* och *är tredje duf-* o. s. v.

Då det vid första underrättelsen om depeschens innehåll sattes i fråga, att man möjligen felläst eller kanske rent af förfalskat siffrorna i datum »d. 13 juli», så bör här framhållas, att detta uppenbarligen icke varit fallet. 13 är skrifvet med klar och skarp stil och just så som ANDRÉE plägar skrifva dessa siffror. Särskildt må nämnas att siffran *3* är för honom karakteristiskt skrifven. Någon radering, omändring eller förfalskning af dessa siffror har med säkerhet *icke* egt rum. Detsamma kan ock för visso sägas om depeschens öfriga beståndsdelar och affattning.

Äfven må framhållas, att raderna äro raka och hafva lika afstånd från hvarandra. Efter noggrann undersökning, äfven medelst förstoringsglas, kan man alltså, enligt min bestämda åsikt, icke komma till annan slutsats än att *depeschen är skrifven af Andrée själf* samt under säker och god sinnesstämning.

Härpå tyda ju ock de ytterst viktiga orden »*Allt väl ombord*». Man kan visserligen tänka sig att ANDRÉE med sin trygga, kanske något för sangviniska, uppfattning af ballongresans svårigheter, såg farorna mindre än de i verkligheten torde vara, och att han icke ville oroa de hemmavarande, ifall dufvoposten verkligen skulle hinna fram. Så mycket kan man dock anse såsom säkert, att om belägenheten varit förtviflad — eller åtminstone betänklig — hade han icke nedskrifvit sin rapport i en så ytterst lugnande form. Om också icke denna dufvopost innehållit annat än dessa ord »*Allt väl ombord*», skrifna nära två dygn efter afresan, så kan man med skäl anse att den uppfyllt sitt ändamål och väl varit värd allt det besvär och de omkostnader, anordningarna med brefdufvorna förorsakat.

En anmärkning, som man vid betraktande af denna depesch med rätta kan göra, är att ANDRÉE väl skulle kunnat få rum med mera skrift på dess yta. Icke blott att orden och raderna kunnat skrifvas tätare och bokstäfverna något mindre; vid de båda långsidorna finnas ju äfven tomrum, som skulle kunnat användas till ökadt innehåll.

Huru förklara detta? En så omtänksam och klok man som ANDRÉE bör väl hafva insett, att de hemmavarande skulle önska en förklaring öfver att ballongen efter två dygn icke hunnit längre på sin tillämnade stora färd, och att om han än redan nedskrifvit denna förklaring m. m. på en föregående dufvodepesch (den andra dufvans post), så stod det ju alltid i det vida, om den ena eller den andra dufvan skulle kunna nå fram till sin bestämmelseort och infångas, hvarför de viktigaste meddelandena borde repeteras i hvarje depesch.

Saken kan svårligen förklaras annorlunda än att jämte denna depesch afsändts en annan, som innehållit en närmare redogörelse för de tvenne första dygnens viktigaste händelser.

I själfva verket var ock mellan kamreraren ARVID SOHLMAN och expeditionens medlemmar det aftal gjordt, att kand. STRINDBERG skulle med hvarje dufvopost sända en af honom stenografiskt (efter AREND'SKA systemet) nedskrifven andra depesch, som skulle inläggas i samma hylsa som den af ANDRÉE affattade.

Men en sådan stenografisk depesch har tyvärr icke kommit oss tillhanda, och Alkens kapten förnekar, såsom af nedanstående interview framgår, bestämdt att någon sådan förefunnits, då han öppnade hylsan.

Redan vid den första granskningen af originaldepeschen iakttogs af flera personer, alldeles oberoende af hvarandras uppfattning, att särskildt längs midtlinien å densamma synas mattare snedgående blåa streck, hvilka icke kunna vara blott sudd eller direkta aftryck från samma depesch's egna bokstäfver. De göra snarare intryck af skriftecken, och man kom genast att tänka på, att de kunde vara aftryck från STRINDBERGS förkomna stenografiska depesch. Dessa streck äro dock tyvärr allt för få och för svaga, för att kunna tolkas. Då emellertid Alkens kapten förnekar tillvaron af en andra depesch och en sådan i alla händelser icke blifvit tillvaratagen, synas vidare efterforskningar häröfver icke kunna leda till något resultat, i synnerhet sedan nu äfven hylsan blifvit närmare undersökt och någon depesch icke kvarligger däri. Det enda man kan tänka sig är, att Alkens kapten, då han såg den stenografiska depeschen med sina för honom obegripliga skriftecken, uppfattade den blott såsom ett oväsentligt omslag kring ANDRÉES depesch, eller ock att han i kylan däruppe i Norden och mörkret i sin kajuta icke iakttagit och tillvaratagit den lilla tunna papperslappen, utan låtit den falla till golfvet och förkomma. Ty att kandidat STRINDBERG icke skulle i enlighet med aftalet hafva nedskrifvit sin depesch är så mycket mindre antagligt, som han säkerligen med glädje begagnat dufvopostens få tillfällen att sända hälsningar till de sina, framför allt sin trolofvade.

Att en sådan stenografisk depesch samtidigt afsändts, därpå tyder emellertid äfven knappheten i affattningen af ANDRÉES egen depesch. Hade icke samtidigt ett utförligare meddelande om de tvenne första dygnens händelser bifogats, låter det sig svårligen förklara, att ANDRÉE icke begagnat hela det utrymme, som hans depeschpapper

medgaf, till att nedskrifva viktigare underrättelser än att »detta är tredje dufposten», hvilket ju i och för sig kan vara af ett visst intresse att veta, men dock är af ringa betydelse med hänsyn till expeditionens öden. Huru mycket viktigare hade det icke varit att få veta något om händelserna vid uppstigandet, om förlusten af barlast och af gas, om styrinrättningen och släplinorna, om möjliga skador å ballongen vid dess affärd, samt icke minst om *hvar ballongen befunnit sig under de tvenne första dygnen,* huru högt upp mot polen, till hvilka breddgrader den hunnit. Att meddelanden af denna art icke lämnats i ANDRÉES depesch, synes endast kunna få sin förklaring däri, att de ingått i STRINDBERGS.

Huru än härmed må förhålla sig, så är emellertid den ANDRÉES depesch, som med dufvan kommit oss tillhanda, af högt värde, såväl på grund af det som den innehåller — datum, ortbestämmelse och uppgiften om »allt väl ombord» — som ock af det den icke innehåller — underrättelser om olyckor, svårigheter, förtviflad belägenhet o. d. Såsom här ofvan framhållits, är depeschen uppenbarligen nedskrifven under jämförelsevis goda förhållanden, om än man kan beklaga, att ballongen efter tvenne dygn icke hunnit längre på sin färd. Depeschens affattning, dess lugna och trygga »ton» äro för oss af så mycket större värde och betydelse, som de händelser, hvilka timade vid afresan — förlusten af släplinor och barlast (och därmed ock af gas) — hvarom de hemvändande åsyna vittnena lämnat så enstämmiga meddelanden, voro i hög grad egnade att här hemma väcka oro och ställa ett dåligt horoskop för expeditionens blifvande öden.

Underrättelsen om att efter två dygn allt ännu var väl ombord är under sådana omständigheter en högeligen hugnesam tröst för de djärfve polarforskarnes otaliga vänner och för alla dem, som äro intresserade för expeditionens framgång.

Brefdufvan.

Af den dufva, som på hafvet norr om Spetsbergen kom flygande till Alken, medförande depeschen i sin hylsa, hemfördes det afflådda skinnet till Hammerfest, där båtens skeppare, kapten OLE HANSEN öfverlämnade det jämte depeschen och hylsan till båtens redare, konsul G. ROBERTSON & SON. Efter någon bemedling sändes af honom först depeschen och sedan äfven dufvan till Aftonbladets aktiebolag, som ju var dufvans verkliga egare. Den anlände till Stockholm den 15 oktober kl. 10 e. m. och kunde förevisas vid den fest,

ANDRÉES BREFDUFVA.

som af Sällskapet för Antropologi och Geografi samma afton anordnats efter den högtidliga sammankomst, då originaldepeschen förevisats och vid hvilken d:r SVEN HEDIN hållit det stora föredraget om sina färder i Centralasien. Dufvan befanns då i ett mycket skröpligt tillstånd, och man betviflade med skäl, att den skulle kunna stoppas upp. Men man igenkände dock genast å stjärt och vingar de stämplar, hvilka enligt Aftonbladsbolagets uppdrag anbragts af den man, som på Spetsbergen hade uppsikten öfver dem, hvadan autenticiteten genast syntes vara fullt klar.

På det att dock detta skulle såvidt möjligt bringas i bevis, beslöts att dufvan skulle uppstoppas och därvid skinnet och fjädrarna noga undersökas. Det gällde bland annat att söka utröna, huru dufvan blifvit dödad. Om dess infångande och dödssätt förelågo nämligen olika uppgifter. Först uppgafs att, då hon kommit flygande till fartyget Alken, och slagit sig ned i dess tackel, hade hon blifvit nedskjuten och fallit i hafvet, hvarefter fartyget fortsatt sin färd och först ett par dagar därefter åter uppsökt och anträffat henne på fångstplatsen. Detta föreföll onekligen något underligt.

Längre fram erfor man genom bref från en af deltagarne i den tyska s. k. Lernerska expeditionen, att denna uppgift icke vore korrekt, utan skulle dufvan blifvit fångad lefvande af Alkens besättning och först senare på grund af det vidskepliga manskapets fruktan för att hon vore en »olycksfågel», som kunde bringa förderf öfver fartyget, blifvit aflifvad. Denna uppgift hade till Lernerska expeditionen meddelats af kaptenen på fångstfartyget Ingeborg, som nyss förut sammanträffat med Alkens besättning. Det blef därför af en viss vikt att afgöra den frågan, huruvida af Alkens kapten och besättning afgifvits motsägande uppgifter, eller om man kunde hysa förtroende för deras sanningsenlighet.

Dufvan öfverlämnades därför med professor F. A. SMITTS benägna medgifvande till Riksmuseets skicklige konservator, hr A. SVENSSON, som noga undersökte skinnet och fjädrarne och därefter på ett mästerligt sätt stoppade upp dufvan med lyftade utbredda vingar och utbredd stjärt. Vid den undersökning, hr SVENSSON företog, befanns att vänstra vingens ben voro sönderskjutna af en kula (eller möjligen ett groft hagel). Denna kula hade underifrån och något framifrån snuddat vid bröstet, afskurit en del af bröstfjädrarnas ıdar vid bakre randen af den bruna bröstkragen samt därefter träffat vänstra vingen och krossat dess ben vid skulderdelen. På taflan 7 finnes dufvan i ljustryck afbildad från vänster sida. Här

synes vid den mörka bröstkragens bakre rand den väg, som kulan tagit genom fjäderbeklädnaden.

Dufvan har således blifvit vingskjuten.

I den öfriga kroppshuden — den var öppnad å ryggen och därifrån afkrängd — funnos icke några andra tecken till skott, eller skador af kulor eller hagel. Icke heller syntes tecken till att dufvan skulle blifvit dödad genom strypning, halsens omvridning, knifstyng eller på annat sätt.

Dufvan är, såsom i herr STADLINGS här ofvan införda berättelse om Andrée-expeditionens brefdufvor omtalats, en af de i nordligaste Norge födda dufvor, som voro ungar af de för Aftonbladets räkning i Belgien inköpta och till Norge öfversända brefdufvorna. Herr STADLING igenkänner också tydligt denna dufva såsom den ljusaste, svagaste och tamaste af de fem med ballongen på dess färd medförda fjolårsungarne, som blifvit födda i Norge. Egendomligt nog voro, såsom af honom anmärkts, dessa ungar samtligen ljusare, hvitare, än de blåa, äkta belgiska brefdufvor, från hvilka de härstamma. Huruvida detta beror af någon kroasering eller af annan orsak (den nordliga födelseorten e. d.), har hittills icke kunnat utrönas.

Den här ifrågavarande dufvan är, i det hela taget, gråhvit samt försedd med en rödbrun, svagt bronsglänsande bröstring eller krage. Kroppen är såväl på ryggen som under buken och på sidorna ljust blågrå med en violett anstrykning. Hufvudet är äfven violettgråhvitt, hakan gråhvit. Vingarne äro såväl å öfver- som undersidan gråhvita med något mörkare färg å den öfre ytans inre delar, där äfven ett par rödbruna tvärband finnas. Ett par af vingpennorna äro i närheten af spetsen något skadade. Stjärtens tolf stjärtpennor äro alla i behåll; en af de två mellersta är i sin främre (inre) del genomborrad af ett hål, i hvilket finnes indragen och fäst en fjunfjäder, som lossnat från sitt rotfäste. I detta hål har tydligen depeschhylsan varit fäst.

Å taflan 6 är dufvan i ljustryck afbildad från höger sida och något framifrån.

Å båda vingarnes undre sida (taf. 6 och 7) igenkänner man tydligt märkena efter de stämplar, hvarmed herr STADLING på uppdrag af Aftonbladet märkt dufvan. Dessa stämpelmärken gjordes med en ganska kraftig violettblå färg; på grund af färgens blåa beskaffenhet framträda de emellertid icke synnerligen starkt i det fotografiska ljustrycket å de båda taflorna. Dock kan man äfven här delvis ganska tydligt skönja dem. På dufvan äro de ännu mycket

väl läsbara och öfverensstämma till form och stil fullkomligt med de stämplar, med hvilka de frambragts, och som finnas i förvar i Aftonbladets ego. På hvardera vingens undersida läser man således, närmast ytterkanten af vingen:

AFTONBLADET
STOCKHOLM

AFTONBLADET
STOCKHOLM

samt därinnanför med större stilar:

ANDREE

ANDRÉE

Alltså finnas å hvardera vingens undersida tvenne aftryck af hvardera stämpeln.

På stjärtens undersida synes ett enda tvärställdt stämpelaftryck af det sistnämnda slaget

ANDRÉE

Det bör således, på grund af denna framställning vara till fullo adagalagdt, att dufvan var en af de af Aftonbladets aktiebolag för Andrée-expeditionen anskaffade och af densamma på ballongfärden medförda brefdufvorna, en af de fem årsungarne, som voro födda i Norge, och som dessförinnan af herr Stadling blifvit märkt och vårdad samt försedd med depeschhylsa.

Autenticiteten är till fullo bevisad.

Då det emellertid var af en viss vikt att af Alkens kapten, herr Ole Hanssen själf erhålla direkta meddelanden om dufvans infångande äfvensom att om möjligt utröna något angående den saknade stenografiska depeschen, vände sig Aftonbladet till herr Mark Aagaard i Tromsö, hvilken förut godhetsfullt bistått vid dufvornas vård m. m., med anhållan att han ville för Aftonbladets räkning resa till Ham-

merfest och uppsöka kapten HANSEN samt eventuelt äfven konsul ROBERTSON, för att hos den sistnämnde företaga en granskning af den hos honom ännu befintliga depeschhylsan. Då den rapport, som herr AAGAARD härom insändt, och som den 15 nov. d. å. finnes införd i Aftonbladet, är för brefdufveposten af synnerligt intresse, så återgifves den här i sin helhet.

Hammerfest den 8 nov. 1897.

Hr redaktör!

I enlighet med telegrammet reste jag hit för att taga närmare reda på omständigheterna vid brefdufvans infångande. Jag lyckades vid ankomsten hit strax få tag i Alkens befälhafvare, OLE HANSEN. Mitt första spörsmål gällde

den stenografiska depeschen.

På min fråga, om det icke låg någon stenografisk depesch i hylsan, svarade han:

»Nej, ingenting fanns i hylsan utom det telegram, som jag tillika med hylsan och dufvan vid min ankomst hit öfverlämnade till konsul ROBERTSON. Detta har jag ju upprepade gånger genom konsul ROBERTSON underrättat Aftonbladet om. Det ser emellertid ut», tillfogade han i något förnärmad ton, »som om man trodde att jag skulle undanhålla någonting; men jag kan på heder och samvete försäkra, att *allt*, som medföljde dufvan, var hylsan och ett telegram, inte en smul mer.»

Jag sporde honom då, om icke det papper, som omslöt telegrammet för att skydda det mot väta, då ju hylsan icke ensam kunde utgöra tillräckligt skydd, möjligen äfven kunde hafva innehållit den saknade depeschen, och att denna kunde hafva kastats bort tillika med omslaget.

»Nej, detta är omöjligt, alldenstund telegrammet icke var försedt med något omslag.»

»Finnes hylsan ännu i behåll?»

»Ja, den har konsul ROBERTSON.»

Vindförhållandena på nordöstra Spetsbergen.

Jag bad nu skeppare HANSEN berätta hela sammanhanget vid dufvans infångande, och hans beskrifning var af följande innehåll:

På söndagsmorgonen den *11 juli* seglade vi ut ur Hinlopensundet för *sydostlig vind.* Till en början var vinden svag, sedan friskade den upp, så att vi fram på eftermiddagen måste taga in två ref.

På eftermiddagen den 12 juli ankrade vi vid Nordkap (Nordostlandets nordligaste udde). Vinden hade då mojnat af något och öfvergått till sydvest.

På morgonen den 13 juli lättade vi ankar och satte kursen nord-nordost (alla här nämnda kurser äro *missvisande*). Då var vinden sydlig, men svag.

Den 14 på eftermiddagen friskade vinden i litet, men var fortfarande sydlig, så att vi gjorde cirka 4 knops fart.

»En underlig fågel» slår ned på fartyget.

Den *15 juli* befunno vi oss under iskanten på 80° 44′ nordlig bredd och 20° 20′ ostlig längd.

Kl. mellan 1 och 2 på morgonen, då jag var till kojs, ropade rormannen, att det hade kommit en underlig fågel, som satt sig på gaffeln.

»Du måste komma och skjuta den, den ser så egendomlig ut», sade rormannen. Den hade jagats af två ismåsar och kom söderifrån. Jag tyckte det var litet att stiga upp och gå ut för och sade, att de fingo låta fågeln flyga. Jag hade emellertid nu blifvit vaken, och nyfikenheten dref mig ur kojen och upp på däck.

Jo, där satt en fågel, som närmast liknade en ripa, men då den satt sig tätt bakom ett block, var det icke möjligt att komma den inom skotthåll utan att riskera att skadskjuta blocket, och det lönade sig ju icke ens för en ripstek till middagen.

Jag kan just icke säga, att jag tackade rormannen, som för en fattig ripas skull jagat mig ur mina ljufva drömmar midt på ljusa natten. Men det var emellertid nu gjordt, och hade jag nu kommit upp, så ville jag äfven göra det mesta möjliga däraf.

Jag gick alltså ned efter geväret och äntrade med detsamma upp i riggen för att därifrån kunna skjuta djuret. Ja, där satt fågeln ännu med hufvudet under vingen och såg ytterst förkommen ut.

»Hade ni hjärta till att skjuta den där?» frågade jag.

»Åh ja», sade han, »men jag måste tillstå, att jag verkligen tyckte synd om den.»

Nåväl, fortsatte han, jag lade an för att skjuta, men dels på grund af min obekväma ställning och dels emedan dufvan fortfarande satt bakom blocket, var det icke godt att skjuta den med kula.

»Låt bli att skjuta den», sade harpuneraren, som satt på utkik i tunnan uppe i masten, »du träffar den i alla fall icke, och för resten är det en trollfågel.»[1]

Fågeln faller i hafvet och lämnas kvar.

Jag lade emellertid an, fortfor skepparen, sköt och träffade den i bröstet, så att den föll öfver bord.

»Låt oss sätta ut en af båtarne, för att få tag i den», sade jag till harpuneraren.

»Åh nej, visst inte», sade han. »Skall man verkligen göra sig så mycket besvär för ett litet fågelkräks skull, som t. o. m. icke ens är ätbart», svarade han.

Då jag själf icke heller brydde mig mycket om saken och önskade komma till kojs igen, blef ingen båt utsatt.

Man vänder om efter brefdufvan.

Vi följde nu iskanten i ostlig och sydostlig riktning för att söka fångst. Jag träffade då skepparen Johannes Nilson med Freya från Hammerfest. Då vi kommo vid sidan af honom, berättade jag för honom historien om fågeln.

»Det kan väl icke vara en af Andrées brefdufvor?» sade han.

»Den såg närmast ut som en ripa», sade jag; men jag begynte nu mer och mer att tänka mig denna möjlighet, som förut icke fallit mig in. Denna tanke lämnade mig nu ingen ro, förrän jag beslöt att vända om.

Kommen tillbaka till ungefär samma ställe, satte jag ut två båtar för att söka fågeln, och samtidigt bad jag folket att se noga efter, om de kunde uppdaga något föremål, som liknade en fågel flytande på hafvet. En kort stund därefter var verkligen en af båtarne lycklig nog att finna fågeln flytande på vattnet. De togo då upp den, men kunde icke finna något bref på den. Den fördes ombord, och då jag såg, att det var en dufva, var jag strax på det klara med, hvarifrån den förskref sig.

---

[1] Troligtvis är det detta eller något liknande uttalande som, vederbörligen förvandladt i ryktets konstförfarna hand, gifvit upphof åt den Lernerska expeditionens framställning.

Man var okunnig om Andrées uppstigning.

Orsaken till att denna tanke icke förr fallit någon af oss in var den, att vi alla trodde, att ANDRÉE ännu icke gått till väders, alldenstund vi visste, att han för kort tid sedan låg kvar på Danskön och ännu icke var färdig till att stiga upp. Förr än dufvan sköts, skämtades det något om, att »det är kanske en af de ANDRÉESKA dufvorna», men, som sagdt, detta uppfattades endast som ett skämt.

Depeschen påträffas och förvaras.

Jag undersökte nu dufvan och fann den s. k. hylsan fäst vid en af stjärtfjädrarna. Strax sprang jag ned med den i kajutan, lösgjorde hylsan och skar upp den med min rakknif, sedan jag först läst hvad som stod skrifvet utanpå densamma.

»Lade ni märke till, att det stod något om två skrifvelser?» sporde jag.

Ja, svarade han, det gjorde jag, och det förvånade mig därför strax, att hylsan innehöll *endast ett* bref.

Både hylsan och brefvet lade jag genast i min annotationsbok och flådde strax dufvan, så att den icke skulle ruttna. Jag förstod naturligtvis, att man gärna skulle vilja uppstoppa den.

Nu led det emellertid långt ut på dagen (den 15 juli), och det begynte nu blåsa från vester. Vinden tilltog, och på aftonen var det frisk vestlig kuling. Jag satte då kurs söderut till Nordkap, där jag blef liggande till den 19. Under tiden var vinden nordvestlig och vestlig.

Träffar Ingeborg.

Medan jag låg där, träffade jag Ingeborg från Tromsö, skeppar ANTON JÖRGENSEN. För honom berättade jag då, att jag skjutit en af ANDRÉES brefdufvor och upplyste honom om telegrammets innehåll.

Den 20 på morgonen satte jag kurs vest-sydvest för att segla till Isfjorden och aflämna dufvan och telegrammet på poststationen i Advent Bay. Vinden hade då gått öfver till sydlig. Detta varade dock icke länge; det blåste ånyo upp från vester, och då jag kom midt för Hinlopensundet, måste jag vända för motvinden. Jag kunde ju riskera hela årsfångsten med att förlora allt för mycket tid för att komma till Isfjorden. Jag vände då tillbaka till Sjuöarna och seglade omkring på dessa trakter för att söka fångst. Vinden var fortfarande vestlig och nordvestlig.

Får se Express.

Den 23 eller 24 (jag minnes icke så noga dagen) fick jag sigte på Express. Dufvan och telegrammet hade jag packat samman i ett paket och adresserat det till min redare, konsul ROBERTSON i Hammerfest. Jag signalerade till Express, men det tycktes, som om de ej observerat mig. Express observerade jag vid cirka 80° 45′ nordlig bredd och 22° 30′ ostlig längd. Det var nästan stiltje. Under hela tiden därefter ända till slutet af augusti var vinden för det mesta vestlig och nordvestlig, men när den emellanåt mojnade, var den sydlig. Den 20 och 21 var det likväl sydostlig kuling.

* * *

Så långt skeppar HANSENS berättelse. I fråga om

Vindens riktning,

så strider visserligen dennes berättelse något mot skeppar EDV. JOHANNESENS förut af mig telegrafiskt meddelade rapport. Men om båda dessa rapporter äro riktiga, hvilket jag icke betviflar, så bevisar detta blott alltför väl de uttalanden, som ishafsfolk här uppe alltid komma med, nämligen att vindarne på Spetsbergen äro de mest nyckfulla på hela jordklotet.

Brefhylsan.

Därefter besökte jag hr ROBERTSON junior (konsul R. var stadd på resa), hvilken innehade hylsan. Han visade mig den. Vi togo den i betraktande, men den var och förblef en tom hylsa.

Och härmed var, herr redaktör, min mission slutad.

Såsom af denna herr AAGAARDS rapport till Aftonbladet framgår, blef sålunda den söderifrån, från landsidan kommande och till Alkens tackel nedflygande, uttröttade dufvan af kapten OLE HANSEN med en kula *nedskjuten,* således icke fångad lefvande och sedan dödad. Hon föll i vattnet och upphämtades först senare, sedan man kommit att tänka på att hon kunde vara en af ANDRÉES brefdufvor. Detta stämmer således ganska väl öfverens med de först inlöpande underrättelserna. Tillvaron af en andra depesch i hylsan har förnekats af kapten HANSEN, men den kan ju, såsom ofvan framhållits, vid uttagandet hafva fallit ned och förkommit. I hylsan finnes den alltså i alla händelser icke kvar; därom har herr AAGAARD bestämdt öfvertygat sig.

Af ofvanstående synes, att de åtgärder blifvit vidtagna, som kunnat ske för utrönande af dufvopostens autenticitet. Depeschen och dess hylsa äro granskade, dufvan är undersökt; fångstmannen kapten OLE HANSEN, som bragt såväl dufvan som depeschen från Spetsbergen hem till Norge, är äfven direkt interviewad.

Såsom resultat af denna undersökning framgår sålunda enligt min åsikt det faktum såsom ovedersägligt, att denna *dufvopost är autentisk,* att *depeschen är skrifven af Andrée* och afsänd med en af de af ballongexpeditionen medförda brefdufvorna.

Depeschen såväl som dufvan äro viktiga aktstycken i den ANDRÉESKA polarexpeditionens historia och böra onekligen såsom sådana för framtiden förvaras i svenska institutioner.

⁂

Sedan ofvanstående redan var uppsatt, har äfven depeschhylsa blifvit af hr ROBERTSON insänd till Aftonbladet. Den är af alldele samma slag som de öfriga för den ANDRÉESKA expeditionen tillver kade, af hvilka flere exemplar finnas kvar i Aftonbladets ego. Öpp nad utefter långsidan presenterar den sig i sitt nuvarande skick så som ett platt, oregelbundet fyrkantigt stycke. Någon densamma å följande stenografisk depesch finnes icke.
